

WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 8 grudnia 2011 r.*

W sprawie C-386/10 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wniesione w dniu 29 lipca 2010 r.,

Chalkor AE Epexergasias Metallon, z siedzibą w Atenach (Grecja), reprezentowanej przez I. Forrester, QC,

strona wnosząca odwołanie,

w której drugą stroną postępowania jest:

Komisja Europejska, reprezentowana przez E. Gippiniego Fourniera oraz S. Noë, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez B. Doherty'ego, bar-
rister, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana w pierwszej instancji,

* Język postępowania: angielski.

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: J.N. Cunha Rodrigues, prezes izby, U. Löhmus, A. Rosas (sprawozdawca),
A. Ó Caoimh i A. Arabadjiev, sędziowie,

rzecznik generalny: E. Sharpston,
sekretarz: L. Hewlett, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 12 maja
2011 r.,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy
bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

- ¹ W swym odwołaniu Chalkor AE Epexergias Metallon (zwana dalej „Chalkor”) wno-
si o uchylenie wyroku Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich z dnia 19 maja
2010 r. w sprawie T-21/05 Chalkor przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-1895, (zwanego
dalej „zaskarżonym wyrokiem”), w którym Sąd oddalił w części jej skargę o uchy-
lenie lub obniżenie grzywny nałożonej na nią na mocy art. 2 lit. d) decyzji Komisji
C(2003) 2826 wersja ostateczna z dnia 3 września 2004 r. dotyczącej postępowania na
mocy art. [81 WE] i art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/E-1/38.240 – Rury
przemysłowe) (zwanej dalej „sporną decyzją”).

Ramy prawne

- 2 Artykuł 15 ust. 2 rozporządzenia Rady EWG nr 17 z dnia 6 lutego 1962 r., pierwszego rozporządzenia wprowadzającego w życie art. [81] i [82] traktatu (Dz.U. 1962, 13, s. 204), stanowi:

„Komisja może nałożyć, w drodze decyzji, na przedsiębiorstwa i związki przedsiębiorstw kary pieniężne w wysokości 1000–1 000 000 jednostek rozliczeniowych albo ponad tę kwotę do dziesięciu procent wartości osiągniętego w poprzednim roku gospodarczym obrotu każdego z przedsiębiorstw uczestniczących w naruszeniu, jeśli umyślnie lub przez niedbalstwo:

a) naruszają art. [81] ust. 1 [WE] lub art. [82] WE];

b) naruszają obowiązki nałożone zgodnie z art. 8 ust. 1.

Przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej należy uwzględnić, oprócz wagi naruszenia, również okres trwania tego naruszenia”.

- 3 Rozporządzenie nr 17 zostało uchylone i zastąpione rozporządzeniem Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 traktatu (Dz.U. 2003, L 1, s. 1), obowiązującym do dnia 1 maja 2004 r.

4 Artykuł 23 ust. 2 i 3 rozporządzenia nr 1/2003 otrzymał następujące brzmienie:

„2. Komisja może, w drodze decyzji, nałożyć grzywny na przedsiębiorstwa lub związki przedsiębiorstw, jeżeli umyślnie lub w wyniku zaniedbania:

a) naruszają art. 81 lub 82 traktatu [...];

[...].

Dla każdego przedsiębiorstwa lub związku przedsiębiorstw biorących udział w naruszeniu grzywna nie przekroczy 10% całkowitego obrotu uzyskanego w poprzedzającym roku obrotowym.

[...]

3. Przy ustalaniu wysokości grzywny uwzględnia się ciężar i czas trwania naruszenia”.

5 Artykuł 31 tego rozporządzenia ma następujące brzmienie:

„Trybunał Sprawiedliwości ma nieograniczoną jurysdykcję do rozpatrywania odwołań od decyzji, w których Komisja nałożyła grzywnę lub okresową karę pieniężną. Trybunał Sprawiedliwości może uchylić, obniżyć lub podwyższyć nałożoną grzywnę lub okresową karę pieniężną”.

- 6 W preambule do komunikatu Komisji, zatytułowanego „Wytyczne w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz art. 65 ust. 5 traktatu EWWiS” (Dz.U. 1998, C 9, s. 3, zwanego dalej „wytycznymi”), który obowiązywał w momencie wydawania spornej decyzji, czytamy:

„Przedstawione [...] w zarysie zasady powinny zapewnić przejrzystość oraz bezstronność decyzji Komisji zarówno w oczach przedsiębiorstw, jak również Trybunału Sprawiedliwości, przy jednoczesnym respektowaniu posiadanego przez Komisję prawa do ustalania grzywien według własnego uznania, w ramach odnośnego prawodawstwa, w granicach 10% całości obrotu. Jednakże decyzja taka musi być podjęta zgodnie z konsekwentną i niedyskryminacyjną polityką, która jest spójna z celami nakładania grzywien za naruszenia zasad konkurencji.

Nowa metoda określania kwoty grzywiny będzie zgodna z następującymi przepisami, które na wstępie określają kwotę podstawową, która będzie zwiększona tak, aby umożliwić wzięcie pod uwagę okoliczności obciążających oraz zmniejszana tak, aby wziąć pod uwagę okoliczności łagodzące”.

- 7 Zgodnie z pkt 1 wytycznych „[k]wota podstawowa będzie określana w zależności od wagi i trwania naruszenia, które są jedynymi kryteriami, do których istnieje odniesienie w artykule 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17”.
- 8 Jeśli chodzi o wagę naruszenia pkt 1A wytycznych przewiduje, że przy ocenie wagi naruszenia należy wziąć pod uwagę charakter naruszenia, jego rzeczywisty wpływ na rynek, tam, gdzie może to być zmierzone, oraz rozmiar właściwego rynku geograficznego. Naruszenia będą więc zaliczane do jednej z trzech kategorii: naruszenia o małym znaczeniu, poważne naruszenia oraz bardzo poważne naruszenia.

- 9 Zgodnie z wytycznymi bardzo poważnymi naruszeniami są ograniczenia horyzontalne, takie jak „kartele cenowe” i podział rynku. Możliwa do zastosowania w tym zakresie kwota podstawowa grzywny wynosi „powyżej 20 mln EUR”. Komisja w wytycznych podkreśliła konieczność zróżnicowania kwoty podstawowej grzywny w celu uwzględnienia charakteru popełnionego naruszenia, leżących po stronie sprawców naruszenia rzeczywistych możliwości gospodarczych spowodowania znaczących szkód innym podmiotom działającym na rynku, w szczególności konsumentom, oraz odstrasżającego skutku grzywny, jak również wiedzy prawnej i gospodarczej oraz infrastruktury przedsiębiorstw, która umożliwia im łatwiejsze zdanie sobie sprawy, że ich zachowanie stanowi naruszenie. Komisja uściśliła również, że tam, gdzie w naruszeniu uczestniczy kilka przedsiębiorstw, może wystąpić potrzeba wzięcia pod uwagę określonej wagi naruszenia, a tym samym, rzeczywistego wpływu zachowania każdego z przedsiębiorstw noszącego znamiona naruszenia na konkurencję, w szczególności tam, gdzie istnieje znaczna dysproporcja pomiędzy rozmiarami przedsiębiorstw popełniających naruszenie tego samego typu.
- 10 W odniesieniu do czasu trwania naruszenia Komisja w wytycznych wyróżniła: naruszenia krótkotrwałe, co do zasady trwające mniej niż rok, naruszenia o średnim okresie trwania, trwające co do zasady od roku do pięciu lat, oraz naruszenia długotrwałe, trwające co do zasady ponad pięć lat. W stosunku do ostatnich z naruszeń przewidziano dodatkową kwotę grzywny, która może wynosić w odniesieniu do każdego roku naruszenia 10% kwoty obliczonej na podstawie wagi naruszenia. W odniesieniu do naruszeń długotrwałych przewidziano również możliwość zwiększenia kwoty grzywny w celu rzeczywistego ukarania ograniczeń, które spowodowały trwałe skutki szkodliwe dla konsumentów oraz by zwiększyć chęć do ujawnienia naruszeń oraz do współpracy z Komisją.
- 11 Zgodnie z pkt 2 wytycznych podstawowa kwota grzywny może zostać powiększona, gdy występują okoliczności obciążające, takie jak w szczególności powtórzenie naruszenia tego samego typu przez to samo przedsiębiorstwo. Na podstawie pkt 3 tych wytycznych podstawowa kwota grzywny może zostać obniżona, gdy występują okoliczności łagodzące, w szczególności takie jak wyłącznie bierna rola lub pójście w ślad za liderem w danym naruszeniu, brak wprowadzenia w życie zawartych porozumień lub skuteczna współpraca przedsiębiorstwa w toku postępowania poza zakresem stosowania obwieszczenia Komisji dotyczącego nienakładania lub zmniejszania

grzywien w przypadku karteli (Dz.U. 1996, C 207, s. 4, zwanego dalej „komunikatem w sprawie współpracy”).

- 12 Wyżej przytaczane wytyczne zostały z dniem 1 września 2006 r. zastąpione przez Wytyczne w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 23 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1/2003 (Dz.U. 2006, C 210, s. 2).
- 13 Komunikat w sprawie współpracy określa przesłanki zwolnienia z grzywiny przedsiębiorstw współpracujących z Komisją w trakcie prowadzonego przez nią dochodzenia w sprawie kartelu lub skorzystania przez nie z obniżenia grzywiny, która zostałaby im wymierzona w innych okolicznościach. Według części B niniejszego komunikatu korzystna z obniżenia o co najmniej 75% kwoty grzywiny, a nawet z całkowitej rezygnacji z nałożenia grzywiny, w szczególności przedsiębiorstwo, które ujawnia Komisji istnienie kartelu o tajnym charakterze, zanim ta przystąpi do weryfikacji, pod warunkiem że nie dysponuje ona jeszcze wystarczającymi informacjami, aby wykazać istnienie ujawnionego kartelu, albo które jako pierwsze dostarcza danych, które mają przesądzające znaczenie dla udowodnienia istnienia tego kartelu. Część D tego komunikatu przewiduje, że przedsiębiorstwo może z obniżki w wysokości 10–50% kwoty grzywiny, jeżeli przed wysłaniem pisma w sprawie przedstawienia zarzutów przedsiębiorstwo przedstawia Komisji informacje, dokumenty lub inne środki dowodowe, które przyczyniają się do stwierdzenia istnienia naruszenia.
- 14 Komunikat w sprawie współpracy został z dniem 14 lutego 2002 r. zastąpiony obwieszczeniem Komisji w sprawie zwolnienia z grzywien oraz zmniejszania grzywien w przypadkach karteli (Dz.U. 2002, C 45, s. 3). Komisja zastosowała jednak w niniejszej sprawie komunikat w sprawie współpracy, ponieważ to na tym komunikacie opierały się przedsiębiorstwa podejmując współpracę z Komisją.

Okoliczności powstania sporu

- 15 Chalkor jest spółką prawa greckiego, notowaną na giełdzie w Atenach (Grecja). Wspólnie z innymi przedsiębiorstwami produkującymi półfabrykaty z miedzi i stopów miedzi, uczestniczyła ona w kartelu zmierzającym do ustalania cen i podziału rynku oraz wymianie poufnych informacji dotyczących rynku miedzianych rur instalacyjnych.
- 16 Po przeprowadzeniu kontroli i dochodzenia w dniu 3 września 2004 r. Komisja wydała sporną decyzję, której streszczenie zostało opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* z dnia 13 lipca 2006 r. (Dz.U. L 192, s. 21).
- 17 Komisja twierdzi w motywach 458 i 459 spornej decyzji, że rozpatrywane naruszenie wystąpiło w trzech różnych, lecz związanych ze sobą postaciach. Pierwsza z postaci kartelu polegała na porozumieniach zawieranych przez „producentów SANCO” – producentów określonego typu zwykłych miedzianych rur instalacyjnych (zwanym dalej „porozumieniami SANCO”). Druga postać spornego naruszenia dotyczyła porozumień zawieranych pomiędzy „producentami WICU i Cuprotherm” – producentami miedzianych rur instalacyjnych izolowanych plastikiem (zwanym dalej „porozumieniami WICU i Cuprotherm”). Wreszcie trzecia postać kartelu obejmowała porozumienia zawarte w ramach większej grupy producentów zwykłych miedzianych rur instalacyjnych (zwane dalej „rozszerzonymi porozumieniami europejskimi”).
- 18 Z motywu 216 spornej decyzji wynika, że Chalkor uczestniczyła w kartelu rozszerzonych porozumień europejskich oraz że początkowo liczba członków tej grupy (zwanej dalej „grupą pięciu”) wynosiła pięć. Z motywu tego wynika, że w następstwie przystąpienia Chalkor i trzech innych przedsiębiorstw stan liczebny grupy (zwanej dalej „grupą dziewięciu”) powiększył się do dziewięciu. Zdaniem Komisji członkowie grupy pięciu i grupy dziewięciu usiłowali ustabilizować rynek zwykłych miedzianych rur instalacyjnych, opierając się na udziałach w rynku w roku referencyjnym, aby określić cele podziału rynku w przyszłości. Co więcej, Komisja stwierdziła w motywie 192

spornej decyzji, że wymienieni członkowie grupy uzgodnili między sobą wymianę informacji poufnych, podział rynków, kontrolę wielkości sprzedaży, mechanizm „przywódcy rynku”, a także koordynację cen, w tym cenników, stosowanie „linii cenowych” oraz rabatów.

- 19 Jeśli chodzi o czas trwania naruszenia, którego dopuściła się Chalkor, Komisja wskazała w motywie 597 spornej decyzji, że rozpatrywane naruszenie rozpoczęło się najpóźniej w dniu 29 września 1998 r. oraz zakończyło się we wrześniu 1999 r.
- 20 Mocą spornej decyzji Komisja nałożyła grzywny na podstawie art. 23 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 oraz art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17. Celem ustalenia kwoty grzywny Komisja zastosowała metodę określoną w wytycznych.
- 21 Mając na względzie charakter naruszenia i jego rzeczywisty wpływ na rynek oraz geograficzny zakres oraz rozmiar właściwego rynku, Komisja uznała, że przedsiębiorstwa zaangażowane w kartel dopuściły się bardzo ciężkiego naruszenia.
- 22 Komisja określiła w spornej decyzji cztery grupy przedsiębiorstw, które uznała za reprezentatywne z uwagi na ich odpowiednie znaczenie w ramach rozpatrywanego naruszenia. Wnosząca odwołania została zaliczona do czwartej kategorii.

- 23 Z motywu 683 spornej decyzji wynika, że udziały w rynku zostały określone w oparciu o obroty osiągnięte przez każdego ze sprawców naruszenia ze sprzedaży rur instalacyjnych na połączonym rynku zwykłych miedzianych rur instalacyjnych oraz miedzianych rur instalacyjnych izolowanych plastikiem. Stąd, jak wynika z motywu 692 tej decyzji, udziały w rynku przedsiębiorstw niesprzedających rur WICU i Cuprotherm zostały obliczone poprzez podzielenie ich obrotów pochodzących ze sprzedaży zwykłych miedzianych rur instalacyjnych przez łączny rozmiar rynku zwykłych miedzianych rur instalacyjnych i miedzianych rur instalacyjnych izolowanych plastikiem.
- 24 Komisja ustaliła wyjściową kwotę grzywny wymierzoną Chalkor na 9,8 mln EUR. Jak w stosunku do innych przedsiębiorstw, Komisja podwyższyła wyjściową kwotę grzywny o 10% za każdy pełny rok naruszenia i o 5% za każdy dodatkowy okres wynoszący co najmniej sześć miesięcy, nie dłuższy jednak niż rok. Ponieważ Chalkor uczestniczyła w kartelu przez dwanaście miesięcy, należało podwyższyć wyjściową kwotę grzywny w wysokości 9,8 mln EUR o 10%, co dawało kwotę 10,78 mln EUR.
- 25 Komisja na podstawie części D komunikatu w sprawie współpracy, przyznała Chalkor obniżkę kwoty grzywny o 15% kwoty grzywny. Ostateczna kwota grzywny wynosiła zatem 9,16 mln EUR.

Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

- 26 W uzasadnieniu skargi strona skarżąca podniosła sześć zarzutów dotyczących odpowiednio braku uwzględnienia przymusowego charakteru jej udziału w kartelu, błędnego ustalenia wyjściowej kwoty grzywny, błędnego podwyższenia wyjściowej kwoty grzywny z powodu czasu trwania naruszenia, braku uwzględnienia okoliczności

łagodzących, błędnego zastosowania komunikatu w sprawie współpracy oraz nieproporcjonalnej kwoty grzywny.

- 27 Przed przystąpieniem do analizy podniesionych przez wnoszącą odwołanie zarzutów Sąd przypomniał w pkt 61–64 zaskarżonego wyroku zasady sądowej kontroli decyzji wydanych przez Komisję w dziedzinie konkurencji.
- 28 W ramach badania zarzutu drugiego skargi Sąd uznał, że Komisja nie zbadała, czy sprawca naruszenia, który uczestniczy wyłącznie w jednej z części składowych kartelu, dopuszcza się mniej poważnego naruszenia, w rozumieniu art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003, niż sprawca, który w ramach tego samego kartelu uczestniczy we wszystkich jego częściach składowych. Kwestia ta była o tyle ważna w niniejszej sprawie, że wnosząca odwołanie uczestniczyła wyłącznie rozszerzonych porozumieniach europejskich oraz nie została uznana za odpowiedzialną za udział w dwóch pozostałych częściach składowych kartelu, mianowicie porozumienia SANCO i porozumienia WICU i Cuprotherm. W konsekwencji Sąd obniżył grzywnę jej wymierzoną o 10%.
- 29 Sąd oddalił pozostałe zarzutu skargi podniesione przez wnoszącą odwołanie.

Żądania stron oraz postępowanie przed Trybunałem

- 30 Chalkor wnosi do Trybunału o:

— uchylenie w całości lub w części zaskarżonego wyroku, w zakresie w jakim oddala on żądanie stwierdzenia nieważności art. 1 spornej decyzji,

- uchylene lub obnizenie kwoty grzywny na nia nalozonej albo zastosowanie innych stosownych srodkow, oraz

- obciazenie Komisji Europejskiej kosztami postepowania, w tym kosztami postepowania przed Sadem.

31 Komisja wnosi do Trybunału o:

- oddalenie odwolania, oraz

- obciazenie wnoszacej odwolanie kosztami postepowania.

32 Trybunał podjął decyzję o rozstrzygnięciu niniejszej sprawy bez opinii, tego samego dnia co sprawy C-389/10 P KME Germany i in. przeciwko Komisji, dotyczącej tego samego kartelu. Jednakże ponieważ wnosząca odwołanie podniosła zarzut naruszenia prawa przez Sąd, w zakresie w jakim dokonał on ograniczonej kontroli sądowej – zarzut, który podniosła ona również w sprawie C-272/09 P KME Germany i in. przeciwko Komisji, rozpatrywanej wcześniej, a dotyczącej równoległego kartelu na rynku miedzianych rur przemysłowych – strony zostały wezwane do rozważenia podczas rozprawy opinii rzecznik generalnej E. Sharpston wydanej w tej ostatniej sprawie, a ogłoszonej w dniu 10 lutego 2011 r.

W przedmiocie odwołania

33 Chalkor podnosi cztery zarzuty, dotyczące odpowiednio wadliwej kontroli sądowej, naruszenia zasady równego traktowania, charakteru irracjonalnego i arbitralnego rewizji grzywny dokonanej przez Sąd oraz braku uzasadnienia nałożonej na nią grzywny.

W przedmiocie zarzutów pierwszego i drugiego, dotyczących odpowiednio naruszenia przez Sąd prawa, w zakresie w jakim dokonał ograniczonej kontroli sądowej, oraz naruszenia zasady równego traktowania

Argumentacja stron

- 34 Przedmiotem pierwszego zarzutu wnoszącej odwołanie jest zastosowana przez Sąd metoda kontroli, czy nałożona na nią grzywna była właściwa, słuszna i proporcjonalna w stosunku do wagi i czasu trwania zarzucanego jej zachowania niezgodnego z prawem. W ramach zarzutu drugiego zarzuca ona Sądowi, iż nie wziął pod uwagę cech odróżniających jej zachowanie od zachowania grupy pięciu, a w konsekwencji niedostatecznie zindywidualizował nałożoną na nią sankcję. Oba zarzuty dotyczą kontroli sankcji przez Trybunał, należy je zatem rozpatrzeć łącznie.
- 35 Wnosząca odwołanie kwestionuje w pierwszej kolejności metodę kontroli opisaną przez Sąd w pkt 61–64 zaskarżonego wyroku. Punkty te mają następujące brzmienie:
- „61 Zadaniem Sądu jest więc zweryfikowanie w ramach kontroli zgodności z prawem grzywien nałożonych w zaskarżonej decyzji, czy Komisja wykonała swe uprawnienia dyskrecyjne zgodnie z metodą sformułowaną w wytycznych, a gdyby Sąd stwierdził, że Komisja od niej odstąpiła, zweryfikowanie, czy to odejście jest uzasadnione i umotywowane w sposób wystarczający pod względem prawnym. W tej kwestii należy podnieść, że Trybunał potwierdził ważność samej zasady wytycznych, a także metody, która jest w nich wskazana (wyrok Trybunału z dnia 28 czerwca 2005 r. w sprawach połączonych C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-5425, pkt 252–255, 266, 267, 312, 313).

- 62 Samoograniczenie uprawnień dyskrecyjnych Komisji wynikające z przyjęcia wytycznych nie jest bowiem niezgodne z utrzymaniem znacznego zakresu uznania Komisji. Wytyczne zawierają elementy podwyższające elastyczność, przez co umożliwiają Komisji wykonywanie jej uprawnień dyskrecyjnych w zgodności z przepisami [...] rozporządzeń nr 17 i nr 1/2003, tak jak zinterpretował [je] Trybunał (ww. w pkt 61 wyrok w sprawie Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, pkt 267).
- 63 W związku z tym w dziedzinach, w których Komisja zachowała zakres uznania, na przykład w odniesieniu do stopy podwyżki kwoty grzywny z tytułu czasu trwania naruszenia, kontrola zgodności z prawem tej oceny ogranicza się do zweryfikowania, czy nie występuje oczywisty błąd w ocenie (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 18 lipca 2005 r. w sprawie T-241/01 Scandinavian Airlines System przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-2917, pkt 64, 79).
- 64 Uznanie Komisji i jego granice, które Komisja wprowadziła, nie stanowią co do zasady przeszkody, by sąd skorzystał ze swego nieograniczonego prawa orzekania (wyrok w Sądu z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawach połączonych T-67/00, T-68/00, T-71/00 i T-78/00 JFE Engineering i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-2501, pkt 538), które upoważnia go do uchylecia, obniżenia lub podwyższenia nałożonej przez Komisję grzywny (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 8 lutego 2007 r. w sprawie C-3/06 P Groupe Danone przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-1331, pkt 60–62; wyrok Sądu z dnia 21 października 2003 r. w sprawie T-368/00 General Motors Nederland i Opel Nederland przeciwko Komisji, Rec. s. II-4491, pkt 181)”.

36 Opierając się na ekspertyzie sporządzonej przez F. Jacobsa i załączonej do odwołania, wnosząca odwołanie podnosi, że Sąd nie skorzystał z nieograniczonego prawa orzekania, ale ograniczył się tylko zbadania, czy Komisja zastosowała wytyczne. Wnosząca odwołanie podaje w wątpliwość w szczególności pkt 177 zaskarżonego wyroku, w którym Sąd oddalił jej argumenty, uzasadniając to przekonaniem, że pośrednio podważają one system obliczania grzywien ustanowiony w wytycznych. Jednak zgodnie z orzecnictwem Sąd nie jest związany wytycznymi, ale ma obowiązek

sprawdzenia, czy grzywna ma charakter proporcjonalny do wagi zachowania niezgodnego z prawem.

- 37 Obowiązek dokładnej kontroli został wzmocniony na mocy Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”) oraz art. 261 TFUE w związku z art. 47 i 49 karty. Z wyjaśnień do karty wynika, że art. 47 jest wprowadzeniem do systemu prawa Unii ochrony zagwarantowanej na mocy art. 6 ust. 1 Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 grudnia 1950 r. (zwanej dalej „EKPC”). Wnosząca odwołanie podnosi w tym zakresie, że postępowania prowadzone przez Komisję w dziedzinie prawa konkurencji są postępowaniami karnymi w rozumieniu EKPC. W konsekwencji ponieważ Komisja jest organem administracyjnym, a nie „niezawisłym i bezstronnym sądem”, Sąd, gdy wpłynie do niego skarga, ma obowiązek dokonania pełnej kontroli sądowej decyzji Komisji, tak pod względem faktycznym, jak i prawnym, co oznacza, że ma on obowiązek zbadać wszelki okoliczności mające znaczenie dla sprawy oraz orzec w przedmiocie wszystkich okoliczności stanu faktycznego, opierając się na własnej, niezależnej ocenie.
- 38 Wnosząca odwołanie jest zdania, że w niniejszej sprawie Sąd nie dokonał odpowiedniej kontroli sądowej oraz że w szczególności nie wziął pod uwagę krótkiego czasu trwania naruszenia i jej dobrowolnego wycofania się z kartelu, zanim Komisja rozpoczęła dochodzenie. Zgłasza ona również swoje obiekcje w stosunku do pkt 143–145 zaskarżonego wyroku, w których Sąd odnosi się do szerokiego zakresu uznania Komisji w kwestii określenia stopy podwyżki, jaką zamierza zastosować z tytułu czasu trwania naruszenia. Wnosząca odwołanie uważa, że Sąd niesłusznie ograniczył kontrolę sądową jedynie do kontroli legalności.
- 39 W drugim zarzucie wnosząca odwołanie podnosi, że Sąd nie uwzględnił faktu, iż była ona raczej poszkodowaną niż pomysłodawcą kartelu. W konsekwencji została ona potraktowana w ten sam sposób co inne przedsiębiorstwa, a Sąd wziął pod uwagę wyłącznie wielkość sprzedaży, a nie winę wnoszącej odwołanie. Tym samym uwzględnił

on niesłusznie wielkość sprzedaży w Grecji, podczas gdy zachowanie noszące znamiona naruszenia w sposób oczywisty nie dotyczyło obszaru tego państwa.

- 40 Na rozprawie wnosząca odwołanie uznała, że argument dotyczący charakteru karnego, w rozumieniu art. 6 EKPC, postępowań w zakresie konkurencji jest bez znaczenia w zakresie, w jakim dotyczy kontroli sądowej, która winna spełniać te same kryteria, tak w ramach postępowań uważanych za należące do trzonu prawa karnego w rozumieniu orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, jak i do prawa administracyjnego, jak twierdzi Komisja. Jednak określenie „postępowanie karne” było znaczące dla oceny postępowań toczących się przed Komisją na podstawie art. 6 EKPC. Wnosząca odwołania podniosła w tym zakresie liczne zarzuty.
- 41 Również na rozprawie wnosząca odwołanie podniosła zarzut braku spójności w przeprowadzanych przez Sąd kontrolach spraw z zakresu konkurencji. W niektórych wyrokach, jak np. z dnia 11 grudnia 2003 r. w sprawie T-59/99 Ventouris przeciwko Komisji, Rec. s. II-5257, a także z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawach połączonych T-236/01, T-239/01, od T-244/01 do T-246/01, T-251/01 i T-252/01 Tokai Carbon i in., Rec. s. II-1181, Sąd przeprowadził dokładną kontrolę, podczas gdy w innych przypadkach, takich jak w niniejszej sprawie, Sąd odwołuje się do szerokiego zakresu uznania Komisji i posługuje się kryterium oczywistego błędu w ocenie.
- 42 Odnosząc się do błędu wykrytego przez Sąd, dotyczącego braku udziału wnoszącej odwołanie we wszystkich porozumieniach kartelu, podnosi ona, że Sąd powinien był wykazać jeszcze większą czujność, dokonując kontroli odpowiedniego w stosunku do wagi naruszenia wymiaru grzywny.
- 43 Komisja podkreśla, że pojęcie nieograniczonej jurysdykcji w rozumieniu EKPC nie jest jednoznaczne z pojęciem nieograniczonego prawa orzekania – uprawnienia sądów Unii nadanego im na mocy traktatu TFUE i prawodawstwa Unii. Dla celów

stosowania EKPC organ sprawujący „pełną jurysdykcję” oznacza podmiot, który ma moc „zmiany pod każdym względem, faktycznym i prawnym, wydanej decyzji”. Tak jest w przypadku Sądu. Nieograniczone prawo orzekania w zakresie grzywien – przyznane Sądowi na mocy traktatu i prawodawstwa Unii, pozwalające mu zastąpić ocenę Komisji własną oceną grzywiny – wykracza poza to, co konieczne do zachowania zgodności z EKPC, która wymaga jedynie, by sąd mógł zbadać istnienie błędów w ocenie stanu faktycznego. Zarzut wnoszącej odwołanie, zgodnie z którym Sąd nie może ograniczyć się do kontroli legalności decyzji, ale ma obowiązek zbadać proporcjonalność grzywiny, nie odpowiada zatem kryterium przyjętemu przez Europejski Trybunał Praw Człowieka.

- 44 Wreszcie Komisja ustosunkowuje się do różnych zastrzeżeń względem zaskarżonego wyroku.

Ocena Trybunału

- 45 Wnosząca odwołanie powołała się na art. 6 EKPC oraz kartę w celu podania w wątpliwość z jednej strony zasad kontroli sądowej, w szczególności sposobu, w jaki Sąd stwierdził obowiązek uwzględnienia szerokiego zakresu uznania Komisji, jak również z drugiej strony sposobu, w jaki Sąd dokonał kontroli w niniejszej sprawie.
- 46 W postępowaniu odwoławczym rola Trybunału polega na poddaniu kontroli czy Sąd naruszył prawo w sposobie, w jakim orzekł w przedmiocie skargi, która przed nim zawisła.

- 47 Należy zatem zbadać, czy Sąd dokonał w niniejszej sprawie kontroli, do której jest zobowiązany, nie uwzględniając przy tym, figurującego w pkt 61–64 zaskarżonego wyroku, abstrakcyjnego i deklaratywnego opisu kontroli sądowej, ponieważ nie zawiera on odpowiedzi na zarzuty podniesione przez wnoszącą odwołanie w skardze i nie okazuje się być konieczną podstawą sentencji zaskarżonego wyroku.
- 48 Poza tym argument, jakoby kontrola Sądu przeprowadzana w sprawach z dziedziny konkurencji miała być pozbawiona spójności, jest bez znaczenia dla sprawy. Przedmiotem kontroli Trybunału w ramach niniejszego odwołania jest bowiem zaskarżony wyrok, a nie całość orzecznictwa Sądu.
- 49 Ponadto do Trybunału nie należy przeprowadzenie kontroli z urzędu całości zaskarżonego wyroku, ale ustosunkowanie się do zarzutów podniesionych przez wnoszącą odwołanie.
- 50 Wnosząca odwołanie uznała na rozprawie, że argument dotyczący charakteru karnego, w rozumieniu art. 6 EKPC, postępowań w dziedzinie konkurencji jest bez znaczenia w zakresie, w jakim dotyczy kontroli sądowej, która winna spełniać te same kryteria co w ramach postępowań uważanych za należące do trzonu prawa karnego w rozumieniu orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, jak i do postępowań z zakresu prawa administracyjnego.
- 51 Ponadto, jak wskazała w swym odwołaniu wnosząca odwołanie, art. 47 karty jest wprowadzeniem do prawa Unii ochrony przyznanej na mocy art. 6, ust. 1 EKPC. Należy zatem opierać się wyłącznie na tym pierwszym postanowieniu.

- 52 Zasada skutecznej ochrony sądowej jest ogólną zasadą prawa Unii, która obecnie jest wyrażona w art. 47 karty (zob. wyrok z dnia 22 grudnia 2010 r. w sprawie C-279/09 DEB, Zb.Orz. s. I-13849, pkt 30, 31; postanowienie z dnia 1 marca 2011 r. w sprawie C-457/09 Chartry, Zb.Orz. s. I-819, pkt 25; a także wyrok z dnia 28 lipca 2011 r. w sprawie C-69/10 Samba Diouf, Zb.Orz. s. I-7151, pkt 49).
- 53 Kontrola sądowa decyzji instytucji została usystematyzowana w traktatach założycielskich. Oprócz kontroli legalności, obecnie przewidzianej w art. 263 TFUE, zostało przewidziane nieograniczone prawo orzekania w odniesieniu do sankcji przewidzianych w rozporządzeniach.
- 54 Odnosząc się do kontroli legalności, Trybunał orzekł, że chociaż w dziedzinach, w których zachodzi potrzeba dokonania złożonych ocen ekonomicznych, Komisja dysponuje pewnym zakresem uznania w sprawach gospodarczych, nie oznacza to, że sąd Unii powinien powstrzymać się od kontroli dokonanej przez Komisję interpretacji danych o charakterze ekonomicznym. Sąd Unii winien bowiem w szczególności dokonać kontroli nie tylko materialnej prawdziwości przywołanych dowodów, ich wiarygodności i spójności, ale zbadać również, czy zebrane dowody stanowią zbiór istotnych danych, które należy wziąć pod uwagę w celu oceny złożonej sytuacji, oraz czy ich charakter pozwala na poparcie wyciągniętych z nich wniosków (zob. wyroki: z dnia 15 lutego 2005 r. w sprawie C-12/03 P Komisja przeciwko Tetra Laval, Rec. s. I-987, pkt 39; a także z dnia 22 listopada 2007 r. w sprawie C-525/04 P Hiszpania przeciwko Lenzing, Zb.Orz. s. I-9947, pkt 56, 57).
- 55 Jeśli chodzi o sankcje z tytułu naruszeń prawa konkurencji, art. 15 ust. 2 akapit drugi rozporządzenia nr 17 stanowi, że w celu ustalenia kwoty grzywny należy wziąć pod uwagę poza wagą naruszenia czas jego trwania. To samo sformułowanie pojawia się w art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003.

- 56 Trybunał orzekł, że w celu określenia wysokości grzywien należy uwzględnić czas trwania naruszeń i wszystkie aspekty mogące wchodzić w ocenę wagi tych naruszeń, takie jak zachowanie każdego z przedsiębiorstw, rola odgrywana przez każde z nich w ustaleniu uzgodnionych praktyk, korzyść, którą mogły odnieść z tych praktyk, ich rozmiar i wartość danych towarów, jak również zagrożenie, jakie tego rodzaju naruszenia stanowią dla Wspólnoty Europejskiej (wyroki z dnia 7 czerwca 1983 r. w sprawie od 100/80 do 103/80 *Musique Diffusion française* i in. przeciwko Komisji, pkt 129; ww. wyrok w sprawie *Dansk Rørindustri* i in. przeciwko Komisji, pkt 242; a także wyrok z dnia 3 września 2009 r. w sprawie C-534/07 P *Prym* i *Prym Consumer* przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-7415, pkt 96).
- 57 Trybunał wskazał również, że należy uwzględnić aspekty obiektywne, takie jak treść i czas trwania zachowań antykonkurencyjnych, ich liczbę i natężenie, zakres dotkniętego naruszeniem rynku oraz pogorszenie stanu publicznego porządku gospodarczego. Analiza winna obejmować również względne znaczenie przedsiębiorstw odpowiedzialnych za udział w naruszeniu, ich udział w rynku, jak również ewentualny powrót do naruszenia (wyrok z dnia 7 stycznia 2004 r. w sprawach połączonych C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P i C-219/00 P *Aalborg Portland* i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-123, pkt 91).
- 58 Ta wielość aspektów podlegających ocenie wymaga od Komisji szczegółowego zbadania okoliczności faktycznych naruszania.
- 59 W trosce o przejrzystość Komisja przyjęła wytyczne, w których wskazuje, z jakich powodów uwzględnić tę czy inną okoliczność naruszenia oraz konsekwencje, jakie można z nich wyciągnąć dla wysokości grzywiny.
- 60 Wytyczne, o których Trybunał orzekł, iż stanowią normy postępowania dla pożądaney praktyki administracyjnej, od której administracja nie może odstąpić w konkretnym przypadku bez podania powodów, które byłyby zgodne z zasadą równego traktowania (zob. wyrok z dnia 18 maja 2006 r. w sprawie C-397/03 P *Archer Daniels*

Midland i Archer Daniels Midland Ingredients przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-4429, pkt 91), ograniczają się do opisanie metody badania naruszenia, którą posługuje się Komisja, oraz kryteriów do uwzględnienia, których zobowiązuje się ona w celu ustalenia kwoty grzywny.

- 61 Należy przypomnieć o obowiązku uzasadnienia aktów Unii. W niniejszej sprawie obowiązek ten ma szczególne znaczenie. Uzasadnienie decyzji jest obowiązkiem Komisji, w szczególności należy do niej wyjaśnienie wagi i oceny aspektów, które wzięła pod uwagę (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Prym i Prym Consumer przeciwko Komisji, pkt 87). Okoliczność, czy akt został uzasadniony, sąd bada z urzędu.
- 62 Poza tym do sądu Unii należy przeprowadzenie kontroli legalności, której dokonuje na podstawie dowodów przedstawionych przez stronę skarżącą na poparcie podniesionych zarzutów. W trakcie tej kontroli sąd nie może polegać na zakresie uznania, którym dysponuje Komisja, ani w odniesieniu do wyboru aspektów podlegających ocenie w procesie stosowania kryteriów wymienionych w wytycznych, ani w odniesieniu do oceny tych aspektów, z których dokładnej oceny faktycznej i prawnej rezygnuje.
- 63 Kontroli legalności dopełnia zgodnie z art. 261 TFUE nieograniczone prawo orzekania, które zostało nadane sądom Unii na podstawie art. 17 rozporządzenia nr 17 i utrzymane w mocy przez art. 31 rozporządzenia nr 1/2003. Prawo to, poza zwykłą kontrolą zgodności sankcji z prawem, upoważnia sąd do zastąpienia oceny Komisji własną oceną i w konsekwencji uchylenia, zmniejszenia lub podwyższenia nałożonej grzywny lub okresowej kary pieniężnej (zob. podobnie wyrok z dnia 15 października 2002 r. w sprawach połączonych C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P i C-254/99 P Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-8375, pkt 692).

- 64 Należy w tym miejscu jednak podkreślić, że wykonywanie nieograniczonego prawa orzekania nie jest równoznaczne z kontrolą z urzędu, oraz przypomnieć, że postępowanie przed sądami Unii jest postępowaniem kontradyktoryjnym. Z wyjątkiem bezwzględnych przeszkód procesowych, które sąd ma obowiązek rozpatrzyć z urzędu, do strony skarżącej należy podniesienie zarzutu braku uzasadnienia zaskarżonej decyzji oraz przedstawienie dowodów wspierających ten zarzut.
- 65 Ten wymóg natury procesowej nie jest sprzeczny z zasadą, zgodnie z którą w przypadku naruszeń reguł konkurencji na Komisji spoczywa obowiązek udowodnienia stwierdzonych przez nią naruszeń oraz przedstawienia dowodów mogących wykazać w sposób wymagany prawem zaistnienie okoliczności stanowiących naruszenie. To, czego w istocie wymaga się od strony skarżącej w ramach sądowego środka prawnego, to określenie kwestionowanych części zaskarżonej decyzji, sformułowanie zarzutów w tym zakresie oraz dostarczenie dowodów składających się z solidnych wskazówek zmierzających do wykazania, że jej zarzuty są zasadne.
- 66 Brak kontroli z urzędu całości zaskarżonej decyzji nie narusza zasady skutecznej ochrony sądowej. Nie jest niezbędne dla przestrzegania tej zasady, by Sąd – z pewnością zobowiązany do ustosunkowania się do podniesionych zarzutów oraz przeprowadzenia kontroli, tak pod względem prawnym, jak i faktycznym – miał obowiązek dokonać z urzędu kompletnego badania akt sprawy.
- 67 Kontrola przewidziana traktatami oznacza zatem, że sąd Unii sprawuje kontrolę zarówno pod względem prawnym, jak i faktycznym, oraz że ma prawo do oceny dowodów, stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji i do zmiany kwoty grzywien. Dlatego też kontrola legalności przewidziana w art. 263 TFUE, dopełniona nieograniczonym prawem orzekania o wysokości grzywny przewidzianym w art. 31 rozporządzenia nr 1/2003, nie jest sprzeczna z wymogami zasady skutecznej ochrony sądowej przewidzianej w art. 47 karty.

- 68 Należy zatem w tym miejscu zbadać rozmaite zarzuty podniesione przez wnoszącą odwołanie wobec zaskarżonego wyroku.
- 69 Wnosząca odwołanie podważa w pierwszej kolejności pkt 177 zaskarżonego wyroku, w którym Sąd oddalił jej argumenty, uzasadniając to przekonaniem, że pośrednio podważają one system obliczania grzywien ustanowiony w wytycznych. Jednak zgodnie z orzecznictwem Sąd nie jest związany wytycznymi, ale ma obowiązek sprawdzenia, czy grzywna ma charakter proporcjonalny do wagi zachowania niezgodnego z prawem.
- 70 Należy wskazać w tym względzie, że w pkt 175 zaskarżonego wyroku Trybunał oddalił jeden z zarzutów wnoszącej odwołanie, powołując się na jedno z wyjaśnień Komisji niekwestionowane przez wnoszącą odwołanie. W pkt 176 zaskarżonego wyroku Sąd wskazał, że zakładając nawet, że wnosząca odwołanie może w celu wykazania nieproporcjonalnego charakteru grzywiny użyć argumentu, że jej wysokość jest w stanie osłabić jej konkurencyjność, należy stwierdzić, iż nie przedstawiła ona konkretnych dowodów w tym zakresie. Jak już wskazano w pkt 64–66 powyżej, z wyjątkiem bezwzględnych przeszkód procesowych, Sąd nie ma obowiązku dokonywać kontroli decyzji Komisji z urzędu, ale orzekać w przedmiocie podniesionych przez stronę skarżącą zarzutów niezgodności decyzji z prawem. W niniejszej sprawie wnosząca odwołanie nie może zarzucać Sądowi, iż nie orzekł w przedmiocie zarzutów, które nie zostały przed nim podniesione lub które nie zostały skonkretyzowane w zastrzeżeniach i dowodach pozwalających Sądowi dokonać skutecznej kontroli spornej decyzji.
- 71 W każdym wypadku w pkt 178 zaskarżonego wyroku Sąd, nie popełniając logicznego błędu, wskazał, że wnosząca odwołanie usiłowała ponownie podważyć ustalenie kwoty grzywiny ze względu na czas trwania naruszenia. W pkt 179 tego wyroku, przypominając, że wytyczne są samoograniczeniem ze strony Komisji, Sąd słusznie oddalił zarzut wnoszącej odwołanie, zgodnie z którym przy uwzględnieniu podwyższenia grzywiny o 10% za rok udziału w naruszenia miesięczna stawka grzywiny jest tym niższa im przedsiębiorstwo dłużej w nim uczestniczy. W związku z tym należy

przypomnieć, że czas trwania naruszenia jest jako taki określony przez prawodawcę Unii jako aspekt, który należy wziąć pod uwagę przy ustalaniu kwoty grzywny, oraz że w przypadku braku kryteriów określonych przez prawodawcę wytyczne pozwalają sprecyzować znaczenie tego aspektu przy obliczaniu grzywny.

- 72 W drugiej kolejności wnosząca odwołanie podnosi zarzut, że Sąd nie wziął pod uwagę krótkiego czasu trwania popełnionego przez nią naruszenia. Jednak zarzut ten opiera się na założeniu, że czas trwania naruszenia był krótszy niż czas uwzględniony przez Komisję w spornej decyzji. Należy jednak stwierdzić, że w pkt 129 i 130 zaskarżonego wyroku Sąd przypominał orzecznictwo określające elementy konstytutywne naruszenia. W świetle tego orzecznictwa, w pkt 131–133 wyroku, Sąd zbadał, kiedy rozpoczął się okres naruszenia, a w pkt 134–135 tego wyroku – kiedy okres ten się zakończył. Stwierdziwszy, że Komisja nie popełniła błędu w ocenie stanu faktycznego, oddalił zarzut.
- 73 W odwołaniu wnosząca odwołanie nie kwestionuje tej oceny faktów, co w każdym wypadku byłoby niedopuszczalne, ponieważ ocena stanu faktycznego nie podlega kontroli Trybunału. Należy zatem stwierdzić, że zarzut dotyczący braku uwzględnienia czasu trwania naruszenia opiera się na fałszywej przesłance i winien zostać odrzucony.
- 74 W trzeciej kolejności wnosząca odwołanie zarzuca Sądowi, że nie wziął pod uwagę jej dobrowolnego wycofania się z kartelu, zanim Komisją rozpoczęła dochodzenie. Jednakże Trybunał przypominał w pkt 151 zaskarżonego wyroku orzecznictwo, zgodnie z którym Komisja nie ma obowiązku przyznawać obniżenia grzywny w związku z zakończeniem naruszenia, które nastąpiło przed datą pierwszych interwencji ze strony tej instytucji, a w pkt 152 tego wyroku fakt dobrowolnego wycofania się Chalkor z kartelu został wystarczająco uwzględniony przy obliczaniu przyjętego przez Komisję przypisanego jej okresu naruszenia. Wynika stąd, że zarzut wnoszącej odwołanie jest bezzasadny.

- 75 W czwartej kolejności wnosząca odwołanie podnosi zastrzeżenie odnośnie do treści pkt 143–145 zaskarżonego wyroku, w których Sąd odnosi się do szerokiego zakresu uznania Komisji przy ustalaniu stopy podwyżki, którą zamierza zastosować z tytułu czasu trwania naruszenia. Uważa ona, że Sąd niesłusznie ograniczył kontrolę sądowej do zwykłej kontroli zgodności stopy podwyżki stosowanej z powodu czasu trwania naruszenia z wytycznymi.
- 76 Pozostaje w tym względzie odesłać do zasad ustanowionych przez orzecznictwo Trybunału, dotyczących ustalania kwoty grzywny, przypomnianych w pkt 56 i 57 niniejszego wyroku. Wielość aspektów, które należy uwzględnić, daje bezwzględnie Komisji wiele możliwości ich oceny, rozważenia i ewaluacji w celu wymierzenia odpowiedniej sankcji za naruszenie. Ocena ta podlega jednak pewnym ograniczeniom.
- 77 Należy pamiętać, jak już wskazano w pkt 71 powyżej, że czas trwania naruszenia jest jako taki określony przez prawodawcę Unii jako aspekt, który należy wziąć pod uwagę przy ustalaniu kwoty grzywny, oraz że w przypadku braku kryteriów określonych przez prawodawcę wytyczne pozwalają sprecyzować znaczenie tego aspektu przy obliczaniu grzywny. Stąd też Sąd, nie naruszając prawa, poddał kontroli zgodność obliczeń Komisji z wytycznymi.
- 78 W każdym wypadku – wbrew temu co twierdzi wnosząca odwołanie – Sąd nie ograniczył się do kontroli zgodności obliczeń z wytycznymi, ale sam zbadał w pkt 145 zaskarżonego wyroku odpowiedniość sankcji.
- 79 W piątej kolejności wnosząca odwołanie podnosi, że Sąd nie uwzględnił faktu, iż była ona raczej poszkodowaną, lecz potraktował ją w ten sam sposób co inne przedsiębiorstwa, biorąc pod uwagę wyłącznie wielkość sprzedaży, a nie jej winę. Należy jednak zauważyć, że w pkt 72 zaskarżonego wyroku Sąd przypomniał orzecznictwo, zgodnie z którym naciski wywierane na przedsiębiorstwo w celu skłonienia go do

udziału w naruszeniu nie zwalniają go z odpowiedzialności z tego tytułu (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, pkt 369, 370; wyroki Sądu: z dnia 20 marca 2002 r. w sprawie T-17/99 KE KELIT przeciwko Komisji, Rec. s. II-1647, pkt 50; z dnia 29 listopada 2005 r. w sprawie T-62/02 Union Pigments przeciwko Komisji, Rec. s. II-5057, pkt 63). Wynika z tego, że niniejszy zarzut jest oparty na fałszywej przesłance, mianowicie że wnosząca odwołanie jest poszkodowaną, a nie uczestnikiem odpowiedzialnym za naruszenie.

80 W szóstej kolejności skarżąca podnosi, że Sąd błędnie uwzględnił wielkość sprzedaży w Grecji, podczas gdy zachowanie noszące znamiona naruszenia w sposób oczywisty nie dotyczyło obszaru tego państwa. Zarzut ten jest jednak oparty na fałszywej przesłance, iż Grecja była wyłączona z terytorium, którego dotyczył kartel. Należy zwrócić uwagę w tym względzie, że w pkt 120 zaskarżonego wyroku Sąd uznał, że wnosząca odwołanie nie podważyła wniosku Komisji, wyrażonego w motywie 17 spornej decyzji, zgodnie z którym terytorium Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) było właściwym rynkiem geograficznym, którego dotyczył kartel, a którego Grecja jest częścią.

81 W każdym wypadku z twierdzeń samej wnoszącej naruszenie, streszczonych w pkt 117 zaskarżonego wyroku, wynika, że uczestniczyła ona w kartelu z obawy przed retorsjami ze strony grupy pięciu w postaci dumpingu na rynku greckim. Wypowiedzi takie są wystarczające do ustalenia, że jej udział w kartelu był uzasadniony pragnieniem uniknięcia konkurencji na rynku greckim. Zarzut ten nie jest zatem zasadny.

82 Jak wynika z ogółu powyższych rozważań, zarzuty wnoszącej odwołanie nie są zasadne. Nawet jeśli wielokrotnie, zwłaszcza w pkt 62, 63 lub 143 zaskarżonego wyroku, Sąd odwoływał się do „znacznego zakresu uznania” lub „szerokiego zakresu uznania” Komisji, taka wzmianka nie stały na przeszkodzie temu, by Sąd dokonał pełniej i całościowej kontroli pod względem prawnym i faktycznym, do której jest zobowiązany.

83 Zarzuty pierwszy i drugi należy zatem oddalić.

W przedmiocie zarzutów trzeciego i czwartego, dotyczących charakteru irracjonalnego i arbitralnego rewizji grzywny nałożonej na Chalkor oraz braku odpowiedniego uzasadnienia zaskarżonego wyroku w tym zakresie

Argumentacja stron

84 Oba zarzuty dotyczą pkt 105–113 i 182–184 zaskarżonego wyroku. Właściwe będzie ich łączne rozpatrzenie.

85 Punkty 105–113 zaskarżonego wyroku mają następujące brzmienie:

„105 [...] Sąd uważa [...], w ramach wykonywania nieograniczonego prawa orzekania, że kwota wyjściowa przyjęta przez Komisję jest odpowiednia w stosunku do wagi wszystkich trzech części składowych kartelu oraz że należy obniżyć kwotę wyjściową grzywny nałożonej na Chalkor w celu uwzględnienia faktu, że jej odpowiedzialność ogranicza się wyłącznie do udziału w trzeciej części kartelu.

106 Poza tym nie sposób przyjąć argumentów Komisji przedstawionych w pkt 83 i 84 powyżej, w zakresie w jakim mogą one być rozumiane w ten sposób, że fakt, iż skarżąca nie uczestniczyła w porozumieniach SANCO, został wystarczająco odzwierciedlony w szczególnej kwocie wyjściowej grzywny jej wymierzonej. Argument ten opiera się na założeniu, że posiadany przez Chalkor, która nie

sprzedawała rur SANCO, udział w rynku został obliczony na podstawie całościowego obrotu wszystkich producentów zwykłych miedzianych rur instalacyjnych, w tym sprzedaży rur SANCO.

- 107 Porozumienia SANCO i rozszerzone porozumienia europejskie dotyczyły tego samego rynku właściwego, mianowicie rynku zwykłych miedzianych rur instalacyjnych. Tym samym Komisja była zobowiązana, nawet w przypadku niezastąpienia porozumień SANCO, uwzględnić obrót ze sprzedaży rur SANCO w celu obliczenia udziału skarżącej we właściwym rynku.

- 108 Natomiast sytuacja w przypadku porozumień WICU i Cuprotherm przedstawia się odmiennie. Porozumienia te dotyczyły towarów, których nie sposób zastąpić zwykłymi instalacyjnymi rurami miedzianymi. Z motywu 459 zaskarżonej decyzji wynika bowiem, że zwykłe miedziane rury instalacyjne i rury instalacyjne izolowane plastikiem tworzyły odrębne rynki właściwe.

- 109 Co więcej, obliczając udział w rynku skarżącej, funkcjonującej na rynku zwykłych miedzianych rur instalacyjnych, na podstawie obrotu realizowanego przez nią na rynku zwykłych miedzianych rur instalacyjnych i miedzianych rur instalacyjnych izolowanych plastikiem, faktycznie przypisano jej mniejszy udział w rynku niż w przypadku, gdyby obliczenie jej udziału w rynku oparto na obrocie realizowanym na rynku, na którym rzeczywiście uczestniczyła w kartelu.

- 110 W drugiej kolejności, odnosząc się do kwestii, czy fakt, że współpraca w ramach grupy pięciu była ściślejsza od współpracy w łonie grupy dziewięciu, uzasadniał odmienne traktowanie pod względem wymiaru grzywien, należy stwierdzić, co następuje.

- 111 Zarówno grupa pięciu, jak i grupa dziewięciu działały w ramach trzeciej części kartelu, za udział w której uznano odpowiedzialność skarżącej. W motywie 690 zaskarżonej decyzji Komisja stwierdziła, że fakt, iż skarżąca nie wchodziła w skład grupy pięciu, wynikał z jej rozmiaru. Skarżąca nie zgłosiła w tym zakresie sprzeciwu.
- 112 Stąd nie można podważać wniosku Komisji, że znaczenie udziału skarżącej w rozszerzonych porozumieniach europejskich zostało wzięte pod uwagę w odpowiedni sposób poprzez podział na kategorie sprawców naruszenia na podstawie ich udziałów w rynku.
- 113 Mając na względzie ogół poprzedzających uwag, należy wyłącznie zmienić kwotę grzywny wymierzonej skarżącej, w celu odzwierciedlenia faktu, iż nie brała ona udziału w porozumieniach SANCO”.

⁸⁶ Punkty 182–184 zaskarżonego wyroku mają następujące brzmienie:

„182 [...] należy zmienić [sporną] decyzję, w zakresie w jakim Komisja, ustalając kwotę grzywny, nie uwzględniła okoliczności, że skarżąca nie uczestniczyła w porozumieniach SANCO.

183 W pozostałym zakresie wnioski Komisji przedstawione w [spornej] decyzji, jak również metoda obliczania grzywien zastosowana w niniejszej sprawie, pozostają niezmiennie. Ostateczna kwota grzywny zostaje więc obliczona w sposób następujący.

- 184 Wyjściowa kwota grzywny nałożonej na skarżącą zostaje obniżona o 10% w celu uwzględnienia mniejszej wagi jej uczestnictwa w kartelu w porównaniu z wagą uczestnictwa »producentów SANCO«. Nowa kwota wyjściowa grzywny wymierzonej stronie skarżącej zostaje zatem ustalona na poziomie 8,82 mln EUR”.
- 87 W ramach zarzutu trzeciego wnosząca odwołanie podnosi, że Sąd w pkt 104 zaskarżonego wyroku słusznie stwierdził, iż Komisja naruszyła zasadę równego traktowania, nie biorąc w procesie obliczania kwoty grzywien pod uwagę faktu, iż inaczej niż grupa składająca się z KME Germany AG, dawniej KM Europa Metal AG, KME France SAS, dawniej Tréfimétaux SA, oraz KME Italy SpA, dawniej Metalli SpA, Wieland-Werke AG i grupy składającej się z Boliden AB, Outokumpu Copper Fabrication AB, dawniej Boliden Fabrication AB i Outokumpu Copper BCZ SA, dawniej Boliden Cuivre & Zinc SA, wnosząca odwołanie uczestniczyła jedynie w jednej z części składowych kartelu. Niemniej jednak Komisja obniżyła grzywnę w sposób arbitralny o 10%, podczas gdy takie obniżenie jest zbyt małe, aby odzwierciedlać odmienne i co do zasady bezsporne okoliczności, w których znajdowała się Chalkor.
- 88 W celu dokonania rewizji kwoty grzywny Sąd nie przyjął jednak pryncypialnego podejścia, przykładowo opierając obniżenie grzywny na części sprzedaży rur SANCO na rynku zwykłych miedzianych rur instalacyjnych (tj. nie obniżył grzywny o 49% lub 37% w zależności od uwzględnionego rynku) lub obniżając grzywnę w celu uwzględnienia błędnego włączenia obrotu zrealizowanego w Grecji do podstawy obliczenia grzywny. Zamiast tego ograniczył się do poparcia podejścia matematycznego zalecanego przez Komisję i obniżenia grzywny w sposób arbitralny, nie stosując podejścia opartego na zasadach i spójnego matematycznie.
- 89 Wnosząca odwołanie porównuje takie stanowisko Sądu ze stanowiskiem przez niego przyjętym w wyżej wymienionym wyroku w sprawie Ventouris przeciwko Komisji. Te same względy słuszności i proporcjonalności co wymienione w pkt 219 tego wyroku

powinny były skłonić Sąd do obniżenia grzywny o 49%, dla uwzględnienia wyłączenie rynków SANCO oraz WICU i Cuprotherm z większego rynku rur miedzianych, lub o 37%, dla uwzględnienia wyłączenie rynku SANCO z mniejszego rynku zwykłych miedzianych rur instalacyjnych.

90 W czwartym zarzucie wnosząca odwołanie twierdzi, że Sąd nie uzasadnił zaskarżonego wyroku w sposób prawidłowy. Obniżył o 10% wyjściową kwotę grzywny w celu odzwierciedlenia mniejszego w porównaniu z „producentami SANCO” znaczenia jej udziału w kartelu, ale nie przedstawił żadnych wskazówek, które pozwoliłyby zrozumieć, w jaki sposób uznał, że obniżenie grzywny o 10% mogło rozwiązać problem. Nie precyzując żadnego z kryteriów, na których oparł swą ocenę, Sąd uniemożliwił Trybunałowi ustalenie, czy zaskarżony wyrok jest czy nie jest sprzeczny z zasadą proporcjonalności i czy grzywna odpowiednio odzwierciedla znacznie udziału Chalkor w naruszeniu.

91 Komisja twierdzi, że zarzuty te są niedopuszczalne, w zakresie w jakim wnosząca odwołanie wnosi do Trybunału o dokonanie ponownej oceny kwoty grzywny, co nie należy do właściwości Trybunału w postępowaniu odwoławczym.

92 Tytułem uzupełnienia Komisja podnosi, że w ramach zarzutu trzeciego wnosząca odwołanie ogranicza się do podważania zaskarżonego wyroku, nie określając jednak podstawy prawnej, na której Sąd powinien był powziąć inną decyzję. Ustosunkowując się do zarzutu czwartego, Komisja w szczególności podnosi, że fragmenty zaskarżonego wyroku, inne niż wymienione przez wnoszącą odwołanie, wyjaśniają, dlaczego Sąd odrzucił niektóre argumenty podniesione przez nią w celu zakwestionowania kwoty obniżenia grzywny.

Ocena Trybunału

- 93 Należy w pierwszej kolejności odesłać do pkt 80 i 81 niniejszego wyroku, jeśli chodzi o sprzedaż zrealizowaną w Grecji.
- 94 Sąd uzasadnił swe stanowisko w przedmiocie zmiany wysokości grzywny w pkt 105–113 i 183 zaskarżonego wyroku. Podkreślił on najpierw, w pkt 109 tego wyroku, że metoda obliczania udziału w rynku przypadającego wnoszącej odwołanie była dla niej korzystna, ponieważ został on obliczony poprzez podzielenie jej przychodów przez kwotę odpowiadającą obrotowi, który osiągnęła na rynku miedzianych rur instalacyjnych izolowanych plastikiem, podczas gdy Sąd nie zarzucił jej udział w porozumieniach WICU i Cuprotherm, dotyczących miedzianych rur instalacyjnych izolowanych plastikiem.
- 95 Sąd stwierdził w pkt 111 zaskarżonego wyroku, że wnosząca odwołanie nie kwestionowała zawartego w motywie 692 spornej decyzji twierdzenia, że fakt, iż nie uczestniczyła w grupie pięciu, był spowodowany jej rozmiarem. Ustosunkował się w ten sposób do argumentu wnoszącej odwołanie, streszczonego w pkt 77 zaskarżonego wyroku, zgodnie z którym współpraca pomiędzy członkami grupy dziewięciu miała mniejsze natężenie niż pomiędzy członkami grupy pięciu i potwierdził, odsyłając do motywu 690 spornej decyzji, argument Komisji, że udział wnoszącej odwołanie w kartelu nie był ani jakościowo, ani ilościowo różni od udziału innych uczestników kartelu.
- 96 W pkt 112 zaskarżonego wyroku Sąd potwierdził zasadę wagi naruszenia przez podział na kategorie sprawców naruszenia przeprowadzony na podstawie ich udziału w rynku. W pkt 183 tego wyroku powtórzył swą ogólną aprobatę metody obliczania grzywien.

- 97 Takie uzasadnienie wykazuje w sposób wymagany prawem aspekty brane pod uwagę przez Sąd w celu obniżenia grzywny nałożonej na wnoszącą odwołanie. Nie można zarzucać Sądowi, iż dokonał wyboru obniżenia grzywny o kwotę ryczałtową, gdy niemożliwa była dokładna oceny wagi każdego aspektu naruszenia, skoro niektóre działały na korzyść wnoszącej odwołanie wnioskodawcy, inne zaś przeciwnie, na jej niekorzyść.
- 98 Ponadto wnosząca odwołanie nie była w stanie wykazać naruszenia zasady proporcjonalności, opierając się wyłącznie na obrocie z wyłączeniem porozumień SANCO oraz WICU i Cuprotherm lub wyłącznie porozumień SANCO. Należy bowiem przypomnieć, że obrót osiągnąony na rynku objętym kartelem jest tylko jednym z wielu aspektów, które można uwzględnić przy ustalaniu wysokości sankcji.
- 99 Jeśli chodzi o porównanie z metodą, którą posłużył się Sąd w wyroku w sprawie *Ventouris przeciwko Komisji*, należy podkreślić, że w tej sprawie Komisja ukarała *Ventouris Grupa Enterprises SA* za dwa naruszenia, w sytuacji gdy popełniła ona tylko jedno z nich, podczas gdy w niniejszej sprawie wnosząca odwołanie wzięła udział tylko w jednej części naruszenia – złożonego, jednakże jednolitego. Poza tym w pkt 221 wyżej wymienionego wyroku w sprawie *Ventouris przeciwko Komisji* Sąd zmienił wysokość grzywny zgodnie z systematyką zaskarżonej decyzji i metody zastosowanej przez Komisję w celu ustalenia grzywny. To właśnie uczynił Sąd w zaskarżonym wyroku, kiedy zatwierdził w pkt 112 i 183 metodę oceny wagi naruszenia i obliczenia grzywny przyjętą przez Komisję.
- 100 Wynika stąd, że nie sposób wywieść z porównania z wyrokiem w sprawie *Ventouris przeciwko Komisji* żadnego argumentu, który byłby w stanie podważyć uzasadnienie zaskarżonego wyroku, nawet gdyby miał on znaczenie dla niniejszej sprawy, mimo faktu, że wyrok w sprawie *Ventouris przeciwko Komisji* dotyczył innego sporu, w którym strona skarżąca podniosła inne zarzuty niż postawione w niniejszej sprawie, które zaowocowały debatą pomiędzy stronami, której Chalkor nie była uczestnikiem.

- 101 W zakresie w jakim wnosząca odwołanie kwestionuje to, czy Sąd w niniejszej sprawie kierował się zasadą słuszności, należy stwierdzić, że orzeczenie Sądu, które byłoby oparte wyłącznie na zasadzie słuszności, nie byłoby w żadnym wypadku przedmiotem kontroli Trybunału w postępowaniu odwoławczym.
- 102 W świetle wszystkich tych aspektów oceny zarzut trzeci i czwarty są bezzasadne.
- 103 W konsekwencji żaden z zarzutów podniesionych przez Chalkor na poparcie jej odwołania nie może zostać przyjęty, a tym samym należy odwołanie to oddalić.

W przedmiocie kosztów

- 104 Zgodnie z art. 69 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 118 regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie Chalkor kosztami postępowania, a ta przegrała sprawę, należy ją obciążyć kosztami postępowania w niniejszej instancji.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Odwołanie zostaje oddalone.**
- 2) **Chalkor AE Epexergasias Metallon zostaje obciążona kosztami postępowania.**

Podpisy